

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 1919, sp. zn. R I 116/19

Číslo: 110/1919

Právní věta:

Podmínky nároku dle § 1042 obč. zák. proti domovské obci na náhradu nákladu učiněného za ni na výživu a ošetření chudé a nemocné příslušnice obce.

Přípustnost pořadu práva pro uplatňování takového nároku.

Povinnost soudu, opatřiti si dle §§ 180 a 182 c. ř. s. skutkový základ pro rozhodnutí, i když byla příslušná neúplnost řízení vytýkána teprve při ústním odvolacím líčení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 01.04.1919

Spisová značka: R I 116/19

Číslo rozhodnutí: 110

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla:

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Ujav se chudé a nemocné příslušnice žalované obce Františky F. a poskytovav jí po 3 léta výživu a ošetření, domáhal se žalobce z důvodu § 1042 obč. zák. na žalované náhrady nákladu, který za ni učinil a který obec byla povinna dle platných zákonů, t. j. dle zák. ze dne 3. prosince 1863, č. 105 ř. z. a ze dne 3. prosince 1868, č. 59 z. z. učiniti sama. Mimo nepřípustnost pořadu práva namítala žalovaná obec, že zákonnou svou povinnost splnila, plativši Františce F., třeba že do její rukou, měsíční chudinskou podporu ve výši 6, 8 a později 12 K.

Prvý soud (krajský soud v Chrudimi) žalobu zamítl. Pokud jde o otázku přípustnosti pořadu práva, poukázal na rozhodnutí říšského soudu ze dne 18. ledna 1906, č. 514 z 1905, uveřejněné ve Věstníku ministerstva spravedlnosti, ročník 1906, ve věci uvedl pak mezi jiným ve svých důvodech: Dlužno předem rozhodnouti otázku, zda žalovaná obec placením zjištěných chudinských podpor Františce F. v roku 1916, 1917, 1918 skutečně splnila povinnost uloženou jí zákonem ze dne 3. prosince 1868, č. 59 ř. z. a ze dne 3. prosince 1863, č. 105 ř. z. Dle ustanovení těchto zákonů jest obec povinna pečovati jen o to, co chudým jest nevyhnutelně třeba (§ 1 zák. z 3. prosince 1868, č. 59 z. z.), obci

přísluší rozhodovati o tom, jak chce své chudé opatřovati, chudý nemá naprosto práva žádati tu neb onu pomoc a každý, kdo by opatřením obce ve věcech chudinských byl stížen, má právo si stěžovati u okresního výboru (§§ 11 a 35 cit. zemsk. zák.). Žalobce však opravného prostředku proti výši podpory žalovanou vyměřené nepodal, ačkoliv o vyměření podpory věděl, a nestěžoval si, když náhrada jím za dopravu Františky F. do nemocnice a zpět na 45 K účtovaná upravena byla žalovanou na 32 K, kterýžto peníz byl vyplacen, odměna pak účtovaná za ošetřování penízem 38 K nebyla vůbec upravena a vyplacena. Poněvadž tedy žalobce opravnými prostředky nedomáhal se zvýšení vyměřené podpory a poněvadž v žalobě ani při ústním jednání neuvedl zevrubně okolností, ze kterých by bylo zřejmo, že příspěvky obce nestačily na výživu Františky F., ježto táž sama nemohla si nic opatřiti a vydělati, že tedy byla ku každému výdělků naprosto nezpůsobilou, neprokázal žalobce další podmínky žalobního nároku, že onen náklad jím tvrzený a podnikaný na výživu a ošetřování Frant. F. byl nutným a že by jej tedy žalovaná obec jako obec domovská byla povinna dle řečených zákonů nahraditi.

Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) vyhověl odvolání žalobcovu a zrušiv rozsudek prvního soudu, odkázal věc tomuto, by ji znovu projednal a rozhodl. Námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl z důvodů uvedených prvním soudem. Věcný svůj výrok pak odůvodnil takto: Dovolává se § 1042 obč. zák. tvrdí žalobce, že, ujav se chudé, nemocné příslušnice žalované obce a opatřiv jí výživu a ošetření, učinil tento náklad za žalovanou obec. Náleželo tedy vzíti na přetřes důkazy v ohledu tomto nabízené a zjistiti, zdali Františka K. v době, za níž účtováno, byla k výdělků naprosto neb jak dalece nezpůsobilá, zda příspěvky poskytované jí obcí na výživu její nestačily a zdali vše, resp. co z částek žalobcem účtovaných byl náklad nutný a v zájmu žalované obce za ni učiněný. Nelze přehlédnouti, že, byť i obec byla povinna opatřovati své chudé příslušníky, vztahuje se tato povinnost jen na péči o to, čeho jest chudým nezbytně potřebí (§ 1 zák. ze dne 3. prosince 1868, č. 59 z. z.) a zavírá v sobě toliko závazek, dávat jim potřebnou výživu a poskytnouti jim ošetření v případě nemoci (§ 24 zák. ze dne 3. prosince 1863, č. 105 ř. z.), a mimo to, že povinnost ta nastává jen, pokud vlastní jejich jmění a způsobilost k výdělků nestačí (viz § 1 prv. cit. zák.), pokud tedy chudý podle § 26 cit. zákona z roku 1863 svým vlastním přičiněním si nemůže zjednati potřebné výživy. Kdo proto, třeba jen s námahou, výživu potřebnou vlastními silami si opatřiti může, nemá nároku na trvalé a úplné zaopatření chudinské, ba obec může dle § 26 cit. zákona z roku 1863 chudého, který se o opatření uchází, i prostředky donucovacími přidržeti, by konal příhodnou práci. Náleželo tedy žalobci, by prokázal účtovaný náklad, a podle §§ 178, 180 odst. 3, 182 a 184 c. ř. s. bylo povinností soudu, by na to naléhal. Jelikož takto potřebného podkladu pro důkladné posouzení rozepře zde není, nezbyvalo, než učiniti opatření shora uvedené.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalované obce.

Důvody:

Žalobce před procesním soudcem první stolice výslovně uplatňoval nárok dle § 1042 obč. zák. tvrdě, že žalovaná obec povinna jest starati se o chudou a nemocnou svou příslušnici Františku F., nésti náklady její výživy i jejího ošetřování a tedy nahraditi je žalobci, jemuž vzešly. Vzhledem na ustanovení § 42 j. n. a §§ 240 odst. 3, 477 č. 6 i 503 č. 1 c. ř. s. sluší především zodpověděti otázku, lze-li žalobní nárok na základě uvedeného právního důvodu uplatňovati pořadem práva čili nic. Otázku tuto zodpověděti jest kladně, poněvadž nejde o nárok Františky F. jako osoby chudé proti žalované obci podle zákonů ze dne 3. prosince 1863 č. 105 ř. z. a ze dne 3. prosince 1868 č. 59 z. z., nýbrž o nárok osoby třetí, neupravený uvedenými právními zákony, zakládající se na § 1042 obč. zák., tudíž o nárok soukromoprávní (čl. 1 uvoz. zák. k c. ř. s.). Následkem toho jest procesní soud, příslušný ku provedení tohoto sporu, také příslušným k rozhodování o všech prejudiciálních otázkách, na nichž závisí rozhodnutí o nároku hlavním, zejména tedy též o tom, zdali by ve smyslu § 1042 obč. zák. žalovaná obec byla bývala povinna náklad, jehož náhrady žalobce se domáhá, učiniti sama, dotyčně, zdali a pokud žalovaná obec jako domovská obec Františky F. byla povinna

poskytovatí této své chudé příslušníci podporu chudinskou. Není totiž zákona, který by v této příčinně omezoval výjimečně příslušnost řádných soudů. Zejména neobsahují omezení takového zákony svrchu uvedené z roku 1863 a 1868, podle § 190 c. ř. s. pak jsou soudy toliko oprávněny, nikoliv však povinny, v případech tam uvedených vyčkati příslušného rozhodnutí jiných úřadů v právních poměrech sporných a pro rozhodnutí ve věci hlavní důležitých; vždyť taková rozhodnutí o předběžných otázkách, učiněná soudem procesním, nemohou nabýti právní moci ve smyslu § 411 c. ř. s., nejsou obsažena v nálezů rozsudečném, nýbrž toliko v důvodech rozhodovacích k němu připojených. Náleží tudíž procesnímu soudu, by samostatně rozhodl o tom, jsou-li zde podmínky § 1042 obč. zák. vzhledem na ustanovení výše uvedených zákonů z r. 1863 a 1808. Žalobce sice v první stolici neuvedl skutečností rozhodných pro rozřešení otázky, zdali a pokud žalovaná obec byla povinna poskytovatí Františce F. chudinskou podporu, a zejména, zdali byla povinna učiniti náklad, jež učinil žalobce na její výživu a ošetřování; žalobce v těchto směrech též nenabídl důkazů potřebných. Tím však nepozbyl práva učiniti tak dodatečně; soud první stolice jest podle §§ 180, 182, 276 a 277 c. ř. s. povinen pečovatí o náležité doplnění řízení, jež v uvedených směrech zůstalo neúplným. Okolnost, že žalobce v řízení odvolacím, nikoliv už v odvolacím spise, nýbrž teprve při ústním přelíčení vytkl, že řízení zůstalo v uvedených směrech neúplným, nezbavila odvolací soud povinnosti, by, jak tento soud skutečně učinil, zrušil dle odvolacího návrhu žalobcova rozsudek prvního soudce a vrátil dle § 496 c. ř. s. věc procesnímu soudu první stolice k dalšímu jednání a vynesení nového rozsudku; neboť podle tohoto § 496 státi se tak musí, když, jak tomu jest v tomto případě, nelze bez doplnění řízení rozhodnouti spolehlivě o návrzích odvolacích podle 1. odstavce § 462 c. ř. s. Rozhodnutí takové nebylo zde možno; neboť první soudce zjistil toliko, že žalovaná obec poskytovala Františce F. chudinskou podporu určitými obnosy peněžitými, neopatřil však skutkového základu pro rozhodnutí, zdali podpora ona vyhovovala ustanovením výše uvedených zákonů z r. 1863 a 1868, zejména §§ 24 a 26 zákona říšského a § 1 zákona zemského. Žalobce, nezakročiv opravnými prostředky podle § 35 zem. zák. z r. 1868, nepozbyl svého nároku, pokud tento zákonem jest odůvodněn. V odpor vzaté usnesení soudu odvolacího tudíž odpovídá věci zákonu.